

Znanje o morju 2020

OPAZOVANJE IN PODATKI
O MORJU ZA PAMETNO
IN TRAJNOSTNO RAST

Evropska
komisija
Pomorske zadeve
in ribištvo

**Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju odgovorov
na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo.**

Brezplačna telefonska številka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*). Nekateri operaterji mobilne telefonije ne dovoljujejo vzpostavitve zveze
s števkami 00 800 ali pa te klice zaračunavajo.

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.
Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Kataloški podatki so navedeni na koncu te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2010

ISBN 978-92-79-16462-0
doi:10.2771/62791

© Evropska unija, 2010
Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Fotografija na naslovnici: Prikaz reliefa morskega dna z uporabo zračnega
laserskega skeniranja LIDAR (Clew Bay, Irska), © Marine Institute

Printed in Belgium

TISKANO NA PAPIRJU, RECIKLIRANEM BREZ KLORA

Evropska komisija

Znanje o morju 2020

Opazovanje in podatki o morju za pametno
in trajnostno rast

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu

Evropska mreža za pomorsko opazovanje in podatke

Ocena učinka

Povzetek

Delovni dokument služb Komisije

Generalni direktorat za pomorske zadeve in ribištvo

Predgovor

Evropska strategija 2020 priznava, da je znanje gonilo inovativnosti, ki nato zagotavlja trajnostno in pametno rast. Pri pomorskem gospodarstvu je velik del tega znanja odvisen od opazovanj gibanja morja in njegovih ciklov. Vendar lahko podatki, zbrani pri teh opazovanjih, prispevajo k znanju in inovacijam le, če lahko evropski inženirji in znanstveniki učinkovito in hitro najdejo te podatke, dostopajo do njih, jih združujejo in uporabljajo. Trenutno se to zgodi le redko.

Pobuda Komisije „Znanje o morju 2020“ si prizadeva za zagotovitev dostopa do podatkov o morju iz različnih virov in njihovo združevanje ter olajšanje njihove uporabe za namene, ki se razlikujejo od namenov, za katere so bili ti podatki prvotno namenjeni. To ima tri pomembne prednosti.

Prvič, izboljšalo bo učinkovitost vseh zasebnih organov, javnih organov in raziskovalcev, ki trenutno uporabljajo podatke o morju. Manj časa in truda se bo porabilo za združevanje in obdelavo nezdružljivih podatkov iz različnih virov.

Drugič, zagotovilo bo nove priložnosti in spodbudilo inovativnost v pomorskem gospodarstvu. Prepričana sem, da bo univerzalen in zanesljiv dostop do pravih podatkov o morju evropskim podjetjem omogočal, da ponudijo proizvode in storitve, ki jih nihče ne bi mogel predvideti vnaprej.

In tretjič, zmanjšalo bo nejasnosti v našem poznavanju morij in oceanov. To ne bo koristilo le tistim, ki živijo in delajo na morju in na obali. Oceanski tokovi določajo podnebje na kopnem. Boljše poznavanje morja ni dovolj, da bi v prihodnosti bolje napovedovali ostro ali blago vreme v letnih časih v Evropi. Vendar je potrebno. Zato lahko boljše poznavanje morja prispeva k prilagajanju Evrope na podnebne spremembe.

Konzorciji evropski organov že ustanavljajo prototip evropske mreže za pomorsko opazovanje in podatke (European Marine Observation and Data Network (EMODnet)), da bi olajšali dostop do podatkov v omejenem številu morskih bazenov tistim javnim in zasebnim organom, ki jih potrebujejo. Uporabniki lahko z omrežja naložijo ne le podatke, ampak tudi informacije o zanesljivosti meritev. Vrzeli v opazovalnih mrežah so poudarjene.

Dodatni ukrepi, ki jih predlagamo, nam bodo pomagali uresničiti potencial vira, ki pokriva 71 % planeta. Skupaj tvorijo skladen sklop prispevkov iz različnih področij politike EU in zato je ta pobuda konkreten primer prednosti nastajajoče celostne pomorske politike EU.

Maria Damanaki

Evropska komisarka za pomorske zadeve in ribištvo

Znanje o morju 2020

Opazovanje in podatki o morju za pametno
in trajnostno rast

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu

COM(2010) 461 konč.

Kazalo

1.	Ozadje	7
2.	Trenutni izzivi	8
3.	Cilji	8
4.	Razvoj obstoječih instrumentov EU	9
4.1.	Direktive EU	9
4.2.	Okvir za zbiranje podatkov za ribištvo	10
4.3.	Pobuda za globalno nadzorovanje okolja in varnosti (GMES)	10
4.4.	Skupni okoljski informacijski sistem SEIS in Evropski informacijski sistem za vode WISE-Morje	10
4.5.	ur-EMODnet	10
4.6.	Agencije EU in nacionalne agencije	11
4.7.	Podatki o obalah	11
4.8.	Predlogi za izboljšanje obstoječih instrumentov	13
5.	Za delujočo strukturo podatkov o morju	14
6.	Vodenje postopka	16
7.	Časovni okvir	16

1 | Ozadje

Znanje je gonilo trajnostne rasti v medsebojno povezanih gospodarstvih sveta in torej ključni element za doseg pametne rasti v Evropski uniji v skladu s strategijo „Evropa 2020“⁽¹⁾. Izboljšanje znanja o morjih in oceanih, ki predstavljajo 71 % površine našega planeta, je eno izmed treh medsektorskih orodij celostne pomorske politike EU⁽²⁾. Prav znanje o morju lahko pomaga tudi pri razvijanju drugih dveh orodij – boljšega prostorskega načrtovanja in celostnega omrežja za pomorski nadzor. Razsežnosti prihodnjih sprememb v oceanskih sistemih, njihove vplive na človeško dejavnost ter učinke teh sprememb človeškega vedenja na oceane je nemogoče napovedati brez razumevanja, kako sistem deluje zdaj in kako je deloval v preteklosti. Znanje je v skladu z Okvirno direktivo o morskii strategiji potrebno za doseg dobrega okoljskega stanja morskih voda, ki je okoljski steber celostne pomorske politike. Znanje je ključni sestavni del načrta EU za vključitev morskega in pomorskega raziskovanja⁽³⁾ ter prispevek k digitalni agendi⁽⁴⁾.

Znanje o morju se začne z opazovanjem morja in oceanov. Podatkih s teh opazovanj se zberejo in nato analizirajo, s čimer se pridobijo informacije in znanje. To znanje se nato lahko uporabi za doseganje pametne rasti, oceno zdravja morskega ekosistema ali zaščito obalnih skupnosti.

To sporočilo se večinoma osredotoča na prva dva dela procesne verige – tj. zbiranje in združevanje podatkov – javne informacije so namreč javno dobro in lahko koristijo široki paleti zainteresiranih strani, medtem ko je sama uporaba podatkov bolj strokovne narave in pride v poštev za potrebe trga ali ciljnih političnih pobud. Zaradi subsidiarnosti je zbiranje podatkov najpogosteje odgovornost držav članic. EU ima potencial, da v fazi zbiranja ustvari dodano vrednost, saj je potrebno zagotoviti čezmejno skladnost in skladnost med različnimi skupnostmi uporabnikov.

Sklepi Sveta o celostni pomorski politiki z dne 16. novembra 2009⁽⁵⁾ so Komisijo spodbudili k temu, da je predlagala izboljšave v uporabi znanstvenega znanja. Kot odgovor na to spodbudo Komisija s tem sporočilom natančneje predstavlja ta primer, da se omogoči bolj usklajen pristop k zbiranju in združevanju podatkov o morju, ter opisuje akcijski načrt, pri katerem različni ukrepi politike EU dodajajo vsak svoj kamenček v mozaik za doseg tega cilja.

- 1 Evropa 2020, evropska strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, 3.3.2010, COM(2010) 2020.
- 2 Celostna pomorska politika za Evropsko unijo, Bruselj, 10.10.2007, COM(2007) 575 konč.
- 3 Evropska strategija za morsko in pomorsko raziskovanje, skladen okvir za Evropski raziskovalni prostor v podporo trajnostni uporabi oceanov in morij, Bruselj, 3.9.2008, COM(2008) 534 konč.
- 4 Digitalna agenda za Evropo 19.5.2010, COM(2010) 245.
- 5 Sklepi Sveta o celostni pomorski politiki, 2973. zasedanje Sveta za splošne zadeve, Bruselj, 16. novembra 2009.

2 | Trenutni izzivi

Podatki o morju, ki jih večinoma zbirajo javne ustanove v državah članicah EU, in sicer posamično ali skupaj, kar letno stane več kot milijardo EUR⁽⁶⁾, se trenutno zbirajo s posebnim namenom – na primer z namenom izkoriščanja morskih virov, zagotavljanja varnosti plovbe, spremljanja skladnosti s predpisi ali preskušanja znanstvenih hipotez. Vendar pa, kot potrjuje javno posvetovanje⁽⁷⁾, prihaja pri obdelavi in uporabi teh podatkov do številnih težav. Uporabniki imajo težave pri

ugotavljanju, kateri podatki že obstajajo. Obstajajo omejitve dostopa, uporabe in ponovne uporabe. Dodatne težave povzročajo razdrobljenost standardov, oblik in nomenklature, skope informacije v zvezi s točnostjo in natančnostjo podatkov, cenovna politika nekaterih ponudnikov ter nezadostna časovna in prostorska ločljivost. Zaradi tega je bila zamujena priložnost, da bi se na podlagi teh podatkov razvili novi inovativni proizvodi in storitve⁽⁸⁾.

3 | Cilji

V tem sporočilu so določeni trije cilji v zvezi z izboljšanjem znanja o morju:

1. znižanje operativnih stroškov in zamud za tiste, ki uporabljajo podatke o morju ter s tem:
  - pomoč zasebni industriji pri konkuriranju v globalnem gospodarstvu in spoprijemanju z izzivom trajnosti;
  - izboljšanje kakovosti javnega odločanja na vseh ravneh;
  - krepitev znanstvenega raziskovanja morja.
2. povečanje konkurence in inovativnosti med uporabniki in ponovnimi uporabniki podatkov o morju z omogočanjem širšega dostopa do jasnih in hitro dostopnih podatkov o morju preverjene kakovosti;

3. zmanjšanje negotovosti v zvezi z znanjem o oceanih in morjih ter s tem omogočanje boljše podlage za upravljanje sprememb v prihodnost.

Ti cilji neposredno prispevajo k nekaterim vodilnim pobudam, napovedanim v strategiji Evropa 2020, kot so na primer „Unija inovacij“, „Evropa, gospodarna z viri“ in „Industrijska politika za dobo globalizacije“.

Po previdnih ocenah bi naj finančne koristi od vzpostavitve integriranega omrežja, ki bi nadomestilo trenutni razdrobljeni sistem za opazovanje morja, znašale 300 milijonov EUR na leto⁽⁹⁾. Poleg tega razumnejša uporaba podatkov o morju ne bo samo izboljšala učinkovitosti obstoječih uporabnikov teh podatkov, temveč bo tudi odprla vrata za nove priložnosti za inovacije in rast.

6 Ocenjeni strošek iz ocene učinka za to sporočilo.

7 Delovni dokument služb Komisije „Infrastruktura pomorskih podatkov, izid javnega posvetovanja“ 22.1.2010, SEC(2010) 73 konč.

8 Na primer, boljše poznavanje habitata na morskem dnu bi koristilo razvoju novih proizvodov v medicini ali procesni industriji.

9 Ocena učinka predvideva približno 100 milijonov EUR za znanost, 56 milijonov EUR za javne organe in 150 milijonov EUR za zasebni sektor.

4 | Razvoj obstoječih instrumentov EU

Države članice že zdaj zbirajo veliko podatkov in v nekaterih primerih so k temu pravno zavezane. Poleg tega se z različnimi instrumenti EU in dejavnostmi skuša izboljšati dostopnost usklajenega nabora podatkov ter opazovanj v EU.

K tem dejavnostim spadajo tako obveznosti kot tudi ukrepi za izvajanje. Razlika med tema dvema pojmovoma ni vedno jasna, vendar pa na splošno velja, da gre za obveznosti, kadar zakonodaja EU obvezuje države članice, da zbirajo ali združujejo podatke ali pa omogočajo dostop do njih, medtem ko so ukrepi za izvajanje tisti, pri katerih EU nudi določeno podporo.

4.1. Direktive EU

Okvirna direktiva o morskem strategiji⁽¹⁰⁾ države članice obvezuje, da „izdelajo in izvajajo usklajene programe spremljanja za stalno presojo okoljskega stanja svojih morskih voda.“ Združevanje posnetkov morskih bazenov in vseevropskih morij zahteva čezmejno in interdisciplinarno sodelovanje. Dosedanje izkušnje so pokazale, da souporaba podatkov med različnimi sektorji in državami članicami ne poteka

enotno, primerno, učinkovito ali hitro. To se tudi ne bo zgodilo, če Evropska unija ne bo začela izvajati ali olajševati izvajanja dejavnosti na tem področju.

Direktiva INSPIRE⁽¹¹⁾ države članice obvezuje k sprejetju ukrepov za souporabo zbirk podatkov in storitev med javnimi organi za opravljanje nalog javnega značaja, medtem ko jih Direktiva o okoljskih informacijah⁽¹²⁾ obvezuje k objavljanju podatkov, ko se to od njih zahteva. Direktiva o ponovni uporabi informacij javnega sektorja⁽¹³⁾ olajšuje ponovno uporabo javnih podatkov z vzpostavitvijo skupnega zakonodajnega okvirja, ki ureja, kako naj organi javnega sektorja omogočijo ponovno uporabo svojih podatkov, da bi se tako odpravilo ovire, kot so diskriminatorne prakse, monopolni trgi in pomanjkanje preglednosti.

Omenjene direktive nudijo pravne temelje, potrebne za boljšo uporabo podatkov o morju, Direktiva INSPIRE pa določa tudi skupne standarde. Vendar pa to samo po sebi ni dovolj. Ne uporabljajo se vedno za organe izven javnega sektorja, ki imajo v lasti veliko podatkov o morju – na primer znanstvene in akademske ustanove – prav tako pa ne

10 Direktiva 2008/56/ES.

11 Direktiva 2007/2/ES o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE).

12 Direktiva 2003/4/ES.

13 Direktiva 2003/98/ES.

morejo prevladati nad pravicami intelektualne lastnine. Ne nanašajo se na opazovanja v skoraj realnem času ali na zgodovinske arhive podatkov.

V pregledu Direktive o ponovni uporabi informacij javnega sektorja⁽¹⁴⁾ so ponovni uporabniki v geografskem in meteorološkem sektorju navedli visoke cene, omejujoče licenčne pogoje in diskriminacijo kot ovire, ki preprečujejo popolno izkoriščanje ponovne uporabe informacij javnega sektorja. Dostop do podatkov v zvezi z novim znanjem in pravicami od projektov pomorskega raziskovanja okvirnega programa EU je obvezen samo za institucije Skupnosti in organe, ki nameravajo podatke uporabiti za razvijanje, izvajanje in spremljanje okoljske politike.

4.2. Okvir za zbiranje podatkov za ribištvo

Novi okvir za zbiranje podatkov, sprejet leta 2008⁽¹⁵⁾, države članice zavezuje k zbiranju, upravljanju in zagotavljanju visokokakovostnih podatkov o ribištvu za namene znanstvenega svetovanja, zlasti za ustrezne odločitve o upravljanju ribištva. Te dejavnosti se izvajajo v okviru večletnih nacionalnih programov, ki jih sofinancira Unija. Na podlagi novega okvira morajo države članice zagotoviti dostop do teh podatkov za svetovanje o upravljanju ribištva, znanstvene objave, javne razprave in sodelovanje zainteresiranih strani pri razvoju politike. Za vse, kar presega te namene, je za dostop do podatkov, njihovo zbiranje na ravni morskih bazenov in ponovno uporabo zbranih podatkov trenutno potrebna privolitev vseh zadevnih lastnikov podatkov.

4.3. Pobuda za globalno nadzorovanje okolja in varnosti (GMES)

GMES je širok program, ki zajema zemljo in zrak ter tudi morsko okolje. Namenjen je zagotavljanju storitev na področju okolja in varnosti ter

osredotočen predvsem na meritve, ki jih opravijo sateliti, in proizvode, ki temeljijo na teh meritvah. Možnosti za ključno pomorsko službo v GMES se preizkušajo v okviru projekta MyOcean. Proizvodi so na voljo za vse vrste uporabe, vključno s komercialno (sekundarne dejavnosti), vendar brez „nenadzorovane nadaljnje distribucije (razširjanje, npr. radiodifuzija, objavljanje na spletu itd.)“.

4.4. Skupni okoljski informacijski sistem SEIS in Evropski informacijski sistem za vode WISE-Morje

Skupni okoljski informacijski sistem SEIS⁽¹⁶⁾, pristop, ki sta ga spodbujali Evropska komisija in Evropska okoljska agencija (EEA), je namenjen posodobitvi in poenostavitvi dostopnosti, izmenjave in uporabe podatkov in informacij, potrebnih za zasnovo in izvajanje okoljske politike, v skladu s katerimi se obstoječi, pretežno centralizirani sistemi za poročanje, postopno nadomeščajo s sistemi, ki temeljijo na dostopu, souporabi in interoperabilnosti.

WISE-Morje je sestavni del SEIS za morsko okolje, namenjen izpolnjevanju zahtev po izvajanju obveznosti poročanja iz Okvirne direktive o morskii strategiji 2008/56/ES in obveščanju evropske javnosti o izvajanju morskih strategij. To bo razširitev obstoječega Evropskega informacijskega sistema za vode (WISE), ki zajema priobalne vode, na morsko okolje.

4.5. ur-EMODnet

Omrežje „ur-EMODnet“, ki se financira prek pripravljanih ukrepov za pomorsko politiko⁽¹⁷⁾, je prototip omrežja EMODnet⁽¹⁸⁾, ki bi bilo samo po sebi uporabno za strokovnjake na morskem in pomorskem področju, vendar je v osnovi oblikovano za preskušanje koncepta zasnove in spodbujanje odzivov. Tematske skupine⁽¹⁹⁾ zbirajo obstoječe podatke iz različnih virov, merijo njihovo kakovost,

14 Ponovna uporaba informacij javnega sektorja – Pregled Direktive 2003/98/ES, Bruselj. 7.5.2009, COM(2009) 212 konč.

15 Uredba Sveta (ES) št. 199/2008 z dne 25. februarja 2008.

16 Za skupni okoljski informacijski sistem (SEIS), COM(2008) 46 konč., Bruselj, 1. februarja 2008.

17 Finančni mehanizem, oblikovan za pripravo predlogov z namenom sprejemanja prihodnjih ukrepov.

18 Evropska mreža za pomorsko opazovanje in podatke.

19 Tematske skupine so konzorciji laboratorijev, ki so prevzeli odgovornost za zbiranje podatkov določene vrste in njihovo objavljanje na skupnih prehodih. Trenutno obstajajo štiri skupine: za hidrografijo/batimetrijo, za geologijo, za biologijo in za kemijo (glej razpredelnico 1). Skupina za fizične podatke je v pripravi.

© Mick Mackey

zagotavljajo, da so skladni z deskriptorji (metapodatki), kot sta čas in kraj merjenja, ter jih dajejo na voljo prek tematskih portalov. Veliko spoznanj in tehnologij, ki jih uporabljajo te skupine, je bilo razvitih v okviru raziskovalnih programov EU⁽²⁰⁾. Doslej zbrane teme so povzete v razpredelnici 1. Njihova interoperabilnost je okrepljena z enakimi standardi in usklajevalnimi sestanki vsakih šest mesecev. Podatkovni sloji, pripravljene za „ur-EMOD-net“, so na voljo brez omejitev. Predviden je začetek vmesnega ocenjevanja rezultatov v letu 2011 in končno ocenjevanje v letu 2013, ki bo usmerjalo nadaljnje ukrepe.

Vendar pa obstoječi „ur-EMODnet“ sam po sebi ne bo zagotovil dovolj informacij za polno ocenjevanje v letu 2013. Vzorec je premajhen. Število parametrov in zajetih morskih bazenov je premajhno,

da bi lahko zadostilo potrebam morske in pomorske skupnosti. Ločljivost je pregroba. Neposreden prehod z „ur-EMODnet“, ki temelji na pripravljalnem ukrepu, na polno delujoč EMODnet obsega, kakršen bo po sedanjih ocenah potreben⁽²¹⁾, bi bil prevelik preskok in preveč tvegan podvig. Predlagana bo uredba za financiranje nadaljnega razvoja celostne pomorske politike v obdobju 2011-2013. Med ukrepi, ki se bodo financirali na podlagi te uredbe, bo tudi obogatitev EMODnet.

4.6. Agencije EU in nacionalne agencije

Poleg dejavnosti Evropske agencije za okolje, sta za pomoč Evropski komisiji in državam članicam pri izvajanju ustrezne zakonodaje EU pooblaščenici Agencija Skupnosti za nadzor ribištva in Evropska agencija za pomorsko varnost. Med njihove naloge spada zbiranje ustreznih podatkov⁽²²⁾, ki bi lahko bili širše uporabni za druge namene. Ti podatki bi se lahko v ustrezni zbirni obliki razširjali v širšem obsegu, pod pogojem da se upoštevajo primerni zaščitni ukrepi glede zaupnosti.

V zbiranje podatkov je vključen tudi širok nabor vladnih organov držav članic.

4.7. Podatki o obalah

Obalni organi morajo zbirati, uporabljati in si deliti informacije, s čimer podpirajo sprejemanje odločitev in sodelovanje javnosti. Okvir za obalne informacijske sisteme zagotavlja priporočilo EU o celostnem upravljanju obalnih območij⁽²³⁾.

Eurostat je obalne regije opredelil kot standardne statistične regije (raven III NUTS⁽²⁴⁾), v katerih najmanj polovica prebivalstva živi na območju do 50 km od obale⁽²⁵⁾. To pomeni 446 regij, od katerih jih ima 372 obalo. Družbeno-gospodarska merila, kot so kazalci prebivalstva ali BDP, so za večino teh regij prosto dostopni na spletni strani Eurostata.

20 Sklep 1982/2006/ES o sedmem okvirnem programu je zadnji v vrsti programov za financiranje zbiranja in uporabe morskih podatkov.

21 Ocena učinka za EMODnet.

22 Na primer o razlitjih nafte, premikanju plovil in ribiški dejavnosti.

23 Priporočilo 2002/413/ES.

24 Za opis statističnih regij glej: http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/basicnuts_regions_en.html

25 Hamburg je bil dodan na seznam, čeprav ne izpolnjuje zgornjih meril.

V nekaterih državah, kot so Poljska, Švedska ali Združeno kraljestvo, so te regije tako velike, da zajemajo tudi prebivalstvo, ki živi daleč od obale, zato ne morejo imeti posebnih lastnosti, ki so značilne za obalne skupnosti. Poskusi zbiranja podrobnejših podatkov so bili neuspešni, ker nekateri nacionalni statistični uradi zaračunavajo prohibitivne stroške, ker nekateri nacionalni statistični uradi ne uporabljajo sistematične obdelave zahtev po podatkih in ker iz razlogov, povezanih z zaupnostjo, podatkov ni mogoče posredovati za regije, ki imajo le eno ali dve podjetji v določenem sektorju.

Znotraj okvira za zbiranje podatkov se zbirajo tudi ekonomski podatki (prihodki, stroški, zaposlovanje) iz ribištva, akvakulture in predelave rib. Gospodarski podatki o evropskih ribiških flotah so povzeti v letnem gospodarskem poročilu⁽²⁶⁾ na nacionalni ravni in vse pogosteje tudi na ravni morskega bazena⁽²⁷⁾.

Številni regionalni organi vzpostavljajo obalne informacijske sisteme za upravljanje in načrtovanje dejavnosti. Direktiva INSPIRE in različni projekti v okviru pobude Interreg⁽²⁸⁾ začenjajo zagotavljati nekaj interoperabilnosti med temi sistemi.

Razpredelnica 1 Kako pobude EU prispevajo k infrastrukturi podatkov o morju – Raziskovalni projekti in nacionalne pobude niso vključeni. Prav tako niso vključene „obveznosti“, kot je INSPIRE. Razpredelnica zajema samo „ukrepe za izvajanje“, ki se delno financirajo iz proračuna EU

Parametri	Zbiranje	Združevanje	Uporaba
Batimetrija		ur-EMODnet	WISE-Morje
Geologija		ur-EMODnet	
Fizika	GMES (vesolje)	GMES (razen blizu obale), ur-EMODnet ⁽²⁹⁾	GMES
Ribištvo (vključno z ribiškim gospodarstvom)	Okvir za zbiranje podatkov ⁽³⁰⁾	Skupno raziskovalno središče (in drugi uporabniki)	ICES ⁽³¹⁾ , STECF ⁽³²⁾ , GFCM ⁽³³⁾
Kemija		ur-EMODnet	WISE-Morje
Biologija		ur-EMODnet, GMES ⁽³⁴⁾	WISE-Morje
Človeška dejavnost (razen ribištva) ⁽³⁵⁾		ur-EMODnet ⁽³⁶⁾	WISE-Morje
Podatki o obalah		Eurostat	

26 Znanstveni, tehnični in gospodarski odbor za ribištvo, The 2009 annual economic report on the European fishing fleet EUR 24069 (Letno gospodarsko poročilo o evropski ribiški floti 24069) – ISBN 978-92-79-13867-6.

27 Morski bazen je bazen, v katerem poteka ribolov. To ni vedno isti bazen kot tisti, na obali katerega se iztovarjajo ribe ali kjer se nahaja domače pristanišče zadevnih plovil.

28 Pobuda Skupnosti, namenjena spodbujanju medregijskega sodelovanja v Evropski uniji. Začela se je leta 1989 in se financira v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR).

29 Ne vključuje meritev iz vesolja, zato GMES ni vir podatkov za ur-EMODnet.

30 Uredba Sveta (ES) št. 199/2008 z dne 25. februarja 2008.

31 Mednarodni svet za raziskovanje morja.

32 Znanstveni, tehnični in gospodarski odbor za ribištvo, ustanovljen v skladu s členom 33 Uredbe Sveta ES št. 2371/2002.

33 Generalna ribiška komisija za Sredozemlje.

34 Klorofil, merjen iz vesolja kot približek za fitoplankton.

35 Energija morja, morske plovne poti, pridobivanje prada itd.

36 Financirano prek predlagane finančne uredbe za celostno pomorsko politiko.

4.8. Predlogi za izboljšanje obstoječih instrumentov

Komisija predlaga vrsto izboljšav za krepitev učinkov zgornjih instrumentov in ukrepov:

- Komisija bo sprejela potrebne ukrepe za zagotovitev, da bodo podatki iz programov za regionalni razvoj ter morske in pomorske raziskave, ki jih podpira EU, bolj dostopni za ponovno uporabo.
- Komisija bo v svojem spremljanju Priporočila EU o celostnem upravljanju obalnih⁽³⁷⁾ območij preučila, kateri nadaljnji ukrepi so potrebni za spodbujanje obalnih informacijskih sistemov.
- Predstavitve morskih storitev GMES bodo podprte v okviru tematskega področja „vesolje“ znotraj Sedmega okvirnega programa do leta 2014. Preučuje se možnost nadaljnjih ukrepov.
- Komisija bo kratkoročno zagotovila, da države članice v celoti izvajajo nova pravila o dostopu do podatkov o ribištvu. Srednje- in dolgoročno se bodo raziskali načini za razširitev področja uporabe za dostop do podatkov.
- Za optimizacijo porabe virov bosta WISE-Morje in EMODnet združena v okviru izvajanja Okvirne direktive o morskem strategiji. WISE-Morje bo predvidoma vzpostavljen

do sredine leta 2012 ter se bo uporabljal za zbiranje in prikazovanje podatkov držav članic o morskem okolju in človeških dejavnostih. Tako kot EMODnet, bo tudi WISE-Morje temeljil na sistemu WISE, obstoječem sistemu poročanja, ki ga države članice že uporabljajo za sporočanje svojih ocen na podlagi Okvirne direktive o vodah.

- Komisija namerava začeti izvajati nadaljnji sklop dejavnosti za izboljšanje zajetja podatkov, ločljivosti in nabora zbranih parametrov⁽³⁸⁾,⁽³⁹⁾.
- Komisija bo zagotovila, da njene agencije redno objavljajo podatke.
- Komisija spodbuja države članice, naj v istem duhu objavljajo podatke, zbrane za poseben namen, po potrebi združene glede na čas in prostor.
- Eurostat bo preučil podrobne parametre o prebivalstvu in območju, da se zagotovi boljša parameterizacija obalnih vplivov v celinskih regijah za statistične namene.

Pobude za odpravo pomanjkljivosti v evropskem sistemu podatkov o morju bodo torej potekale na več ravneh. Glavni nameni teh pobud so podobni, a ne enaki. Potrebni so torej nadaljnji ukrepi za ustvarjanje sinergij med različnimi potmi razvoja.

37 Možnosti se preučujejo s projektom PEGASO, ki ga podpira Sedmi okvirni program.

38 Takšni primeri so: razširitev geološke karte na sredozemsko in ibersko atlantsko obalo; izboljšanje ločljivosti bahimetrije s četrtinke minute na najmanj desetinko minute; vključitev dodatnih pesticidov.

39 Financirano prek predlagane finančne uredbe za celotno pomorsko politiko.

Komisija bo sprejela potrebne ukrepe za združevanje teh pobud, tako da se zagotovi nemoteno zagotavljanje podatkov o morju in se hkrati preprečijo odvečni napori pri zbiranju podatkov. To bo vključevalo:

- zagotavljanje skupnih standardov⁽⁴⁰⁾;
- postopno usklajevanje politik v zvezi s podatki. Končni cilj je zagotoviti prost dostop brez omejitev uporabe;
- zagotavljanje, da so podatki, zbrani pri pobudah, kot sta ur-EMODnet ali okvir za zbiranje podatkov, primerni za potrebe Okvirne direktive o morskii strategiji;
- posebne ukrepe v zvezi z ur-EMODnet v letu 2010⁽⁴¹⁾ za zbiranje fizičnih podatkov in podatkov, zbranih na kraju samem, ki bodo vneseni v GMES, za potrditev rezultatov modela GMES in pokritje priobalnih voda⁽⁴²⁾, ki jih GMES ne vključuje;
- v letih 2012-2013, ko bodo na voljo rezultati ukrepov na podlagi ur-EMODnet in prototipa ključne pomorske službe v GMES, ugotavljanje pomanjkljivosti v mreži za spremljanje;
- začetek pogovorov s partnerskimi državami in mednarodnimi organizacijami za zagotovitev, da prizadevanja EU prispevajo k interoperabilnemu svetovnemu sistemu znanja o morju.

5 | Za delujočo strukturo podatkov o morju

Medtem ko imajo zgoraj navedeni instrumenti in ukrepi svojo vrednost, je za združevanje znanja o morju potrebno odločnejše ukrepanje. Za usklajen niz podatkov, ki presega meje držav članic, je potrebna usmerjena struktura delovanja. Končna oblika bo odvisna od praktičnih izkušenj, pridobljenih s projekti in pobudami, kakršni sta ur-EMODnet in MyOcean. Vendar pa je že na tej stopnji primerno opozoriti na nekatere elemente, ki bodo morali biti vključeni:

1. Evropski podatki o morju se sedaj zbirajo za posebne namene, na primer varno plovbo ali upravljanje ribištva, cilj pa je napredek v smeri ureditve, pri kateri je od samega začetka predvidena večstranska uporaba.
2. Podatke bi bilo treba hraniti čim bližje njihovim virom. Ti podatki bi se morali biti hraniti pod ustreznim skrbništvom v pooblaščenih podatkovnih središčih. Vsaka obdelava podatkov, ki pomenijo osebne podatke v skladu z opredelitvijo iz Direktive o varstvu podatkov⁽⁴³⁾, mora biti skladna z določbami Direktive.
3. Učinkovita evropska infrastruktura podatkov o morju bi morala vključevati vrsto skupin za tematsko združevanje⁽⁴⁴⁾, ki bi se ukvarjale z združevanjem podatkov. Skupina za tematsko združevanje je konzorcij organizacij, ki združuje podatke na določeno temo, kot so geološke plasti ali kemični kontaminanti.

40 Vključno z nomenklaturo, oblikami in enotami. Tako se bo zagotovilo, da se lahko podatki, ki izvirajo iz različnih pobud, medsebojno primerjajo in dopolnjujejo. INSPIRE določa osnovni okvir. INSPIRE je sama v celoti skladna z mednarodnimi standardi.

41 Financirano prek predlagane finančne uredbe za celostno pomorsko politiko.

42 Znanstveni izraz „priobalne vode“ se uporablja za opredelitev voda, v katerih zaradi plitve vode, zapletene obalne topografije in tokov plimovanja fizično modeliranje zahteva veliko bolj podroben pristop, kot je trenutno predviden v okviru ključne pomorske službe v GMES.

43 Direktiva 95/46/ES.

44 To zajema (1) dostop do vseh neobdelanih ugotovitev, hranjenih v podatkovnih središčih določene vrste, (2) oblikovanje in razširjanje slojev podatkov z navedbo pogostosti opazovanj in kakovosti podatkov, (3) neprekinjene sloje podatkov (v mreži ali mnogokotniku) po celotnih morskii bazenih.

4. Za trajnostno delovanje sistemov za opazovanje morja in opredelitev ključnih pomanjkljivosti teh sistemov je potreben celostni vidik na ravni morskih bazenov. Pričakuje se, da bi pri tem sodelovale obstoječe organizacije s pristojnostjo na ravni morskih bazenov, kot so konvencije o regionalnih morjih⁽⁴⁵⁾, regionalni svetovalni sveti za ribištvo in EuroGOOS⁽⁴⁶⁾.
5. V omejenem številu primerov bi lahko bilo primerno, da se podpora EU infrastrukturi za podatke o morju in opazovanje morja razširi s samega zbiranja podatkov na analizo in uporabo teh podatkov; na primer za podporo pridobivanju kazalcev stanja morskega okolja.
6. Arhitektura znanja zahteva postopek odločanja, s katerim se določi, kateri podatki se bodo zbirali in kako se bodo združevali. Za to je potreben tudi sekretariat, ki vodi postopek.

Za napredovanje v smeri takšne infrastrukture Komisija predlaga naslednje:

- **Znanje ni zgolj odgovornost vlade. Evropska industrija bi morala nameniti ustrezne vire za zagotovitev ustrezne zaščite znanja in za obsežnejše razširjanje tega znanja, potem ko izgubi tržno vrednost.**
- **Komisija bo spodbujala komunikacijo med nacionalnimi podatkovnimi središči z rednimi razpravami v svojih strokovnih skupinah za opazovanje morja in podatke o morju ter na pomorskem internetnem forumu, s čimer se bo krepila dobra praksa za ohranjanje in razširjanje podatkov.**
- **Za zagotavljanje celostnega pogleda na potrebe po spremljanju bo Komisija raziskala, kako bi lahko pri tem pomagale kontrolne točke v morskih bazenih⁽⁴⁷⁾, tako da bo v obdobju 2011-2013 pripravila pilotne projekte⁽⁴⁸⁾.**
- **Komisija bo na podlagi nasvetov držav članic, kontrolnih točk v morskih bazenih in lastnih strokovnjakov nadaljevala z opredeljevanjem prednostnih nalog za zbiranje podatkov v ur-EMODnet, v obdobju 2011-2013 pa bo oblikovala tudi predlog za trajnejše upravljanje.**
- **Komisija bo vzpostavila prototipski sekretariat⁽⁴⁸⁾ za obvladovanje postopka v zvezi z ur-EMODnet – pripravo sestankov, ocenjevanje ugotovitev skupin za tematsko združevanje in kontrolnih točk v morskih bazenih, zagotovitev upoštevanja rokov ter pripravo letnega poročila o dejavnosti.**

45 OSPAR, HELCOM, Barcelonska in Bukareška konvencija.

46 EuroGOOS je zveza nacionalnih vladnih agencij in raziskovalnih organizacij, ki se posvečajo operativni oceanografiji na evropski ravni.

47 Kontrolne točke bi neodvisno preverjale ravni podatkov iz vsake skupine za tematsko združevanje, zagotavlja, da so podatki iz različnih skupin medsebojno združljivi, in opredelile prednostne naloge za nadaljnja opazovanja na podlagi sodelovanja z lokalnimi zainteresiranimi stranmi. Te kontrolne točke bi morale delovati v korist vseh uporabnikov podatkov o morju na območju morskega bazen in vključevati vse pobude EU v zvezi s podatki o morju – EMODnet, GMES, okvir za zbiranje podatkov itd.

48 Financirano prek predlagane finančne uredbe za celostno pomorsko politiko.

6 | Vodenje postopka

Boljši dostop do podatkov o morju in opazovanja morja je spremljala neodvisna skupina strokovnjakov s področja zbiranja, združevanja in uporabe podatkov o morju. Podpora te skupine je Komisiji pomagala pri sprejemanju odločitev o tematskih prednostnih nalogah in delovnih metodah. Skupina bo sodelovala pri uradnem vmesnem ocenjevanju, ki se bo začelo leta 2011, in poročanju v začetku leta 2012. V to oceno bodo vključeni kvantitativni

kazalci, ki merijo sprejem podatkov iz prototipskega omrežja ur-EMODnet s strani znanstvenikov, organov in industrije. V oceni bo prikazan dosežen napredek v zvezi s cilji tega sporočila.

Komisija bo vzpostavila tudi strokovno skupino držav članic za zagotovitev usklajenosti z delom, ki poteka v državah članicah.

7 | Časovni okvir

Predlogi, predstavljeni v tem sporočilu, opisujejo ukrepe, ki jih mora sprejeti Komisija v obdobju 2011-2013. Na koncu tega obdobja bo izvedena dodatna ocena učinka, ki bo osnova za naslednje korake. Komisija poziva k odzivom na ta načrt.

Evropska mreža za pomorsko opazovanje in podatke

Ocena učinka

Povzetek

Delovni dokument služb Komisije

SEC(2010) 999 konč.

Kazalo

1. Opredelitev problema	19
1.1. Ozadje	19
1.2. Zakaj se podatki o morju zbirajo in koliko to stane?	19
1.3. Težave pri zbiranju podatkov	19
1.4. Pomanjkanje konkurence in inovativnosti	19
1.5. Negotovost	20
1.6. Dejavniki vplivanja	20
1.7. Prizadevanja za razrešitev stanja	20
2. Dodana vrednost EU	20
3. Cilji	20
4. Možne politike	21
4.1. Prihodnji razvoj – možnost ohranjanja stanja	21
4.2. Druge možnosti	21
5. Ocena učinkov	22
5.1. Kaj bi morala storiti EU?	22
5.2. Kateri pravni instrument je primeren?	23
5.3. Kako bi bilo treba to podporo upravljati?	23
6. Spremljanje in vrednotenje	23

11 OPREDELITEV PROBLEMA

1.1. Ozadje

Izboljšanje znanja o morju je bil vedno poglaviti cilj celostne pomorske politike EU, ki je strateški cilj delovnega načrta⁽¹⁾ Komisije za obdobje 2005-2009. Začeli so se pripravljati ukrepi, da bi lahko ocenili tehnične možnosti in verjetne stroške vzpostavitve Evropske mreže za pomorsko opazovanje in podatke (EMODnet).

S sodelovanjem strokovne skupine je bil v aprilu 2009 objavljen program, ki določa splošna načela in časovni razpored. Hkrati se je začelo javno posvetovanje o mreži EMODnet⁽²⁾. Odgovore je poslalo 300 zainteresiranih strani: med njimi zasebne družbe, javni organi, mednarodne organizacije in raziskovalna skupnost.

Uredba za financiranje podpore za celostno pomorsko politiko v letih 2011-2013, ki jo bo Komisija predlagala v letu 2010, vključuje cilje znanja o morju.

1.2. Zakaj se podatki o morju zbirajo in koliko to stane?

Zasebne družbe potrebujejo podatke o morju, da bi lahko bolj učinkovito izkoriščale vire. Nacionalni in lokalni organi jih potrebujejo za varovanje svojih obal ali za oceno spoštovanja okoljskih standardov. Znanstveniki jih potrebujejo, da bi lahko izboljšali znanje o gibanju oceanov in morskih ekosistemih.

Zato vse obalne države zbirajo in obdelujejo podatke o morju. Evropa trenutno za zbiranje podatkov o morjih in oceanih ter njihovo spremljanje letno porabi več kot 1 milijardo EUR⁽³⁾ za javne organe in okoli 3 milijarde EUR⁽³⁾ za zasebne organe.

1.3. Težave pri zbiranju podatkov

Uporaba podatkov o morju se ne more opirati na podatke iz enega vira, zbrane za en sam namen. Pogosto so potrebni podatki iz voda več kot ene obalne države.

Sestavljanje usklajene slike iz podatkov velikega števila organizacij, ki posedujejo in imajo v lasti podatke o morju – več kot 50 v vsaki od večjih obalnih držav⁽⁴⁾ – je težka naloga. S stališča uporabnika obstaja sedem večjih ovir: (1) iskanje – podatkov ne moremo najti; (2) dostop – nimamo dovoljenja za dostop do njih; (3) uporaba – omejitve glede končne uporabe; (4) usklajenost – težave pri združevanju podatkov; (5) stroški – presegajo proračun uporabnika; (6) kakovost – točnost in natančnost nista znani; (7) količina – prostorska in časovna rešitev ne zadošča za namen. Skoraj vse zainteresirane strani iz ankete¹ iz leta 2009 so poročale, da je vsaka od teh sedmih ovir zmanjševala njihovo delovno učinkovitost.

V nasprotju s povezanim sistemom opazovanja razdrobljeni sistem poveča stroške tistih, ki zagotavljajo izdelke in storitve, za najmanj 25%⁽⁵⁾. To ne vključuje zamujenih priložnosti tistih, ki se, soočeni s hermetično podatkovno infrastrukturo, preprosto niso odločili za razvoj novih storitev.

1.4. Pomanjkanje konkurence in inovativnosti

Javni ali zasebni organ ima danes težave pri zagotavljanju izdelka ali storitve, ki temelji na podatkih o morju, razen če podatkov ni zbral sam ali ni tesno povezan z organizacijo, ki jih je zbrala. To zmanjšuje število organov, ki so potencialno sposobni zagotoviti izdelek ali storitev, ter zmanjšuje možnosti za inovativnost.

- 1 Strateški cilji 2005-2009, Evropa 2010: Partnerstvo za evropsko obnovo, blaginjo, solidarnost in varnost, 26.1.2005, COM(2005) 12 konč.
- 2 Delovni dokument služb Komisije o rezultatih javnega posvetovanja z naslovom „*Marine Data Infrastructure Outcome of Public Consultation*“, 22.1.2010, SEC(2010) 73 konč.
- 3 Ta številka je utemeljena v polni oceni učinkov.
- 4 *Legal Aspects of Marine Environmental Data Framework Service Contract* (pravni vidiki okvirne storitvene pogodbe za pomorske okoljske podatke), št. FISH/2006/09 – LOT2, zaključno poročilo, oktober 2008.
- 5 *The Business Case for Improving NOAA's Management and Integration of Ocean and Coastal Data* [poslovna utemeljitev izboljšanja upravljanja in povezovanja oceanskih in obalnih podatkov Zvezne agencije za raziskovanje oceanov in ozračja], Zdenka Willis, direktor, Program NOAA IOOS, januar 2009.

1.5. Negotovost

Pomanjkanje učinkovite infrastrukture za podatke o morju in preveč razpršena opazovalna mreža povečujeta negotovost glede prihodnjega obnašanja oceanov. Raziskava ⁽⁶⁾ je pokazala, da bi izdatki v višini 70 milijonov EUR za kartiranje morja v irskih vodah zmanjšali negotovost za industrijo in privedli do koristi v višini 415 milijonov EUR za ribištvo, akvakulturo, biotsko raznovrstnost, obnovljivo energijo, energetske raziskave in industrijo agregatov. 25-odstotno zmanjšanje negotovosti pri prihodnjem zvišanju gladine morja bi lahko znižalo letne stroške Evrope za varstvo morja za okoli 100 milijonov EUR na leto. Zemeljsko podnebje je odvisno od gibanja oceanov, tako da bi celo kopenske industrije imele korist od boljših podatkov o morju; to ni zgolj zadosten, temveč nujen pogoj za boljše sezonske napovedi.

1.6. Dejavniki vplivanja

Čeprav organizacije želijo, da bi jim ostale organizacije dale svoje podatke na voljo, pa lahko le nerade razkrivajo svoje podatke, saj lahko s prednostnim dostopom do podatkov pridobijo konkurenčno prednost pri zagotavljanju izdelkov, pridobljenih na podlagi teh podatkov.

1.7. Prizadevanja za razrešitev stanja

EU je sprejela zakonodajne ukrepe, ki upravne organe obvezujejo, da omogočijo boljši dostop do svojih podatkov. Ukrepi, kot so Direktiva INSPIRE ⁽⁷⁾, Direktiva o dostopu javnosti do informacij o okolju ⁽⁸⁾ in Direktiva o ponovni uporabi informacij javnega sektorja ⁽⁹⁾, uvajajo obveznosti za javne organe.

EU daje finančno podporo za zbiranje ribolovnih podatkov prek Okvira za zbiranje podatkov. Globalno nadzorovanje okolja in varnosti (GMES) ⁽¹⁰⁾ ima za cilj zagotavljati temeljno pomorsko storitev,

ki temelji na satelitskih podatkih. S pomočjo zaporednih raziskovalnih programov EU so bili razviti katalogi podatkov o morju, ki pomagajo zagotavljati lažje iskanje podatkov in postopke kakovosti za merilne laboratorije. Države članice so začele urejati svoje infrastrukture za podatke o morju.

2| DODANA VREDNOST EU

Zbiranje slik morskih bazenov zahteva čezmejno in interdisciplinarno sodelovanje. Manj kot 3 % od 300 strokovnjakov, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje, se ni strinjalo z navedbo, da „bo brez trajnostne podpore EU izjemno težko zgraditi trajnostno evropsko infrastrukturo“.

3| CILJI

Razlikujemo lahko med tremi posebnimi cilji:

1. zmanjšati operativne stroške in zamude za tiste, ki uporabljajo podatke o morju in tako:
  - (a) pomagati zasebni industriji tekmovati v globalnem gospodarstvu;
  - (b) izboljšati kakovost javnega odločanja na vseh ravneh; in
  - (c) krepiti znanstveno raziskovanje morja.
2. povečati konkurenco in inovativnost med uporabniki podatkov o morju z razširitvijo in pospeševanjem dostopa do kakovostno preverjenih usklajenih podatkov o morju;
3. zmanjšati vrzeli v znanju o oceanih in morjih ter na ta način zagotoviti trdnejšo podlago za obvladovanje neizogibnih sprememb v prihodnosti.

6 Price Waterhouse Cooper, INFOMAR Marine Mapping Survey Options Appraisal Report (INFOMAR: Poročilo o oceni možnosti merjenja za pomorsko kartiranje), junij 2008.

7 Direktiva 2007/2/ES o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti.

8 Direktiva 2003/4/ES.

9 Direktiva 2003/98/ES.

10 Globalno nadzorovanje okolja in varnosti (GMES): skrbimo za varnejši planet, Bruselj, 12.11.2008, COM(2008) 748 konč.

4 | MOŽNE POLITIKE

4.1. Prihodnji razvoj – možnost ohranjanja stanja

Veljavna pravila glede dostopa in uporabe podatkov o morju se na splošno upoštevajo⁽¹¹⁾. Vendar se ne uporabljajo samodejno za organe, ki nimajo javnih pooblastil, kot so univerze. Prav tako ne prevladajo nad pravicami intelektualne lastnine ali obveznostjo nekaterih nacionalnih agencij, da zaračunavajo cene za pokrivanje stroškov. Raziskovalni projekti ali projekti o teritorialnem sodelovanju EU so omejenega trajanja. Ko se projekti ustavijo, se katalogi ne posodablajo več, partnerstva pa se razpustijo.

Brez dodatnega ukrepanja EU bo sedanja infrastruktura še naprej kaznovala uporabnike, odvrčala od inovativnosti in omejevala sposobnost EU, da se pripravi na spreminjajoč se morski sistem.

4.2. Druge možnosti

4.2.1. Kaj bi morala storiti EU?

Predelava podatkov o morju v znanje in informacije zahteva tri obsežne stopnje: (A) opazovanje in zbiranje; (B) združevanje podatkov, da se zagotovijo popolni, usklajeni in kakovostno preverjeni podatki o morskih bazenih; (C) uporaba podatkov za zagotavljanje storitev ali določitev kazalnikov – na primer o obalni eroziji, ribji populaciji in nevarnosti za nastanek tsunamijev.

Vendar bi bilo izjemno težko navesti prepričljive razloge za to, da bi EU podprla zbiranje podatkov, ne da bi vedela, kateri podatki se že zbirajo, kje so vrzeli in na katerem področju je povpraševanje uporabnikov največje. Prav tako ne bi bilo možno razviti kazalnikov ali izdelkov z dodano vrednostjo, ne da bi zbrali in obdelali podatke, ki te kazalnike sestavljajo. Možnosti za ukrepanje EU so zato:

1. ZDRUŽEVANJE – podatkov, da se z majhnimi stroški zagotovi dostop do usklajenih, kakovostno preverjenih, varno vzdrževanih podatkov o celotnih morskih bazenih.

2. ZBIRANJE – enako kot možnost 1, vendar tudi s podpiranjem sistemov za opazovanje in zbiranje podatkov – avtomatsko s trajno zasidranimi ali mobilnimi instrumenti ali z vzorci, zbranimi na morju in analiziranimi v laboratoriju.

3. UPORABA – enako kot možnost 1, vendar tudi uporaba podatkov za določitev kazalnikov – na primer o kakovosti okolja, obalni eroziji, ribji populaciji ali nevarnosti za nastanek tsunamijev.

Cilj EMODnet je zagotoviti osnovno infrastrukturo, ki je koristna za različne vrste uporabe. Obdelava podatkov za namene aplikacij in izdelkov za posamezne stranke mora po drugi strani biti komercialna in konkurenčna dejavnost, kjer lahko javni in zasebni organi pridobijo podatke iz najboljših virov ter jih združujejo in obdelujejo za specializirano uporabo. Možnost 3 (uporaba) je bila zato opuščena.

4.2.2. Kateri pravni instrument je najbolj primeren?

Najpomembnejša odločitev, ki jo je treba sprejeti pri izbiri pravnega instrumenta, je delitev bremena med EU in nacionalno raven. To je možno storiti z uredbo, direktivo ali priporočilom.

4.2.3. Kako bi bilo treba to podporo upravljati?

EMODnet mora evropske institucije povezati v trajnostni okvir v korist tistih, ki podatke uporabljajo. Kakršno koli financiranje se mora stekati k tem institucijam, da se jim to omogoči. Čeprav je za upravljanje tega na voljo skoraj neskončno število možnosti, lahko razlikujemo med dvema splošnima možnostma:

1. nadaljevati kot v preteklosti na posameznih področjih, kot je ribištvo ali prostor, in z raziskovalnimi projekti omejenega trajanja ali z *ad-hoc* urejevalnimi dogovori;
2. vzpostaviti sekretariat – bodisi znotraj obstoječe organizacije ali kot nov organ – za upravljanje mreže.

11 *Legal Aspects of Marine Environmental Data* (pravni vidiki okvirne storitvene pogodbe za pomorske okoljske podatke), št. FISH/2006/09 – LOT2, Zaključno poročilo – oktober 2008.

5| OCENA UČINKOV

5.1. Kaj bi morala storiti EU?

5.1.1. Operativni stroški

Možnost 1 (združevanje) bi zmanjšala delo, potrebno za iskanje in dostopanje do podatkov. Če stroški podatkov predstavljajo problem, bi sprejetje načelo mejnih stroškov namesto pokrivanja stroškov prav tako zmanjšalo stroške. Možnost 2 (zbiranje) bi lahko zmanjšala potrebo po dodatnih opazovanjih za doseganje zahtevane natančnosti.

5.1.2. Konkurenca

Možnost 1 (združevanje) bo povečala konkurenco, saj tisti, ki podatke zbirajo, ne bodo več imeli ugodnega položaja pri dobavljanju teh izdelkov. Omogočila bo rast inovativnih novih storitev. Možnost 2 (zbiranje) ne bo prinesla pomembnih konkurenčnih koristi.

5.1.3. Negotovost

Boljša merilna infrastruktura bo zmanjšala negotovost glede prihodnjega obnašanja oceanov. To bo za poslovne dejavnosti in javne organe prineslo več gotovosti pri načrtovanju za prihodnost.

Boljši dostop do obstoječih podatkov bo zmanjšal negotovosti. Vendar pa je očitno potrebnih več podatkov. Možnost 2 (zbiranje) bo zato poleg koristi možnosti 1 (združevanje) prinesla dodatne koristi. Ker se je težko prilagoditi neznani prihodnosti in ker je zemeljsko podnebje odvisno od oceanov,

je boljši sistem pomorskega opazovanja verjetno najučinkovitejši prispevek, s katerim lahko EU pomaga Evropi pri prilagajanju na podnebne spremembe.

5.1.4. Stroški izvajanja

Upravljanje nove infrastrukture bo povzročilo nove stroške, ki bodo morali biti utemeljeni z neto koristmi.

Začetne ocene za možnost 1 (združevanje) kažejo na stroške v višini 20 milijonov EUR na leto za deset let, kasneje pa 11 milijonov EUR za vzdrževanje in nadgradnjo. Stroški se lahko izravnajo z zmanjšanjem financiranja iz proračuna Skupnosti za raziskave za projekte, katerih cilj je prikazati izvedljivost infrastrukture za podatke o morju ⁽¹²⁾.

Stroški možnosti 2 (zbiranje) so odvisni od tega, kaj želimo doseči. Rezultati programov spremljanja pogosto predstavljajo bolj dolgoročne koristi za Evropo kot pa rešitev za takojšne potrebe posamezne države članice. Program neprekinjenega spremljanja planktona (Continuous Plankton Recorder), s katerim so bile odkrite enkratne ugotovitve glede ekologije in biogeografije planktona v Atlantiku, stane 1,8 milijona EUR na leto. S 3 milijoni EUR na leto bi se podprl evropski delež (8 milijonov EUR na leto) programa Euro-argo – globalni sistem za opazovanje oceanov na kraju samem, ki temelji na avtonomnih sondah za zbiranje podatkov. Drugi izdatki bi bili višji. Vzpostavitev evropskega multidisciplinarnega observatorija za morsko dno bi stala okoli 240 milijonov EUR, operativni stroški pa 32 milijonov EUR na leto. Ocenjeno je bilo, da bi razvoj celotnega kartiranja

Preglednica 1 Ocene letnih stroškov in koristi delovanja Evropske mreže za pomorsko opazovanje in podatke

UČINEK	Strošek ali korist	Možnost 1 podpora za obdelavo in združevanje podatkov (letno)	Možnost 2 podpora za zbiranje podatkov (dodatno k možnosti 1)
Zmanjšani operativni stroški	korist	300 MILIJONOV EUR	
Povečanje konkurence	korist	60 MILIJONOV EUR – 200 MILIJONOV EUR	
Zmanjšana negotovost	korist		220 MILIJONOV EUR
Večji stroški izvajanja	stroški	20 MILIJONOV EUR ⁽¹³⁾	10 MILIJONOV EUR – 90 MILIJONOV EUR

12 SEADATANET itd.

13 Ob predpostavki 10-letnega programa za izgradnjo EMODnet z desetkrat boljšo ločljivostjo od sedanjega ur-EMODnet.

voda držav članic EU z večsnopnimi sonarji stal približno 50 milijonov EUR na leto za obdobje naslednjih 20 let. Tako bi dodatni stroški možnosti 2 v primerjavi z možnostjo 1 znašali od 10 do 90 milijonov EUR na leto.

Pred sprejetjem dokončne odločitve o tem, katero možnost izbrati, je potrebnih več informacij. Komisija predlaga nov finančni instrument za pomorsko politiko, znotraj katerega bi bilo 7,5 milijonov EUR na leto v obdobju 2011-2013 namenjenih za poznavanje morja. To ne bo samo zagotovilo podlage za odločitev, ki bo v večji meri temeljila na prejetih informacijah, temveč bo samo po sebi prispevalo k ciljem pobude za poznavanje morja.

5.1.5. Subsidiarnost

Kakor je navedeno v točki 2, nadnacionalni značaj vprašanja v veliki meri utemeljuje ukrepanje na ravni EU. To očitno velja za možnost 1 (združevanje).

Za možnost 2 (zbiranje podatkov) je vprašanje bolj zapleteno. Kakršna koli podpora EU ne bi smela držav članic odvracati od izpolnjevanja njihovih moralnih ali pravnih obveznosti, da zbirajo podatke. Vendar obstajajo precedensi. EU že zagotavlja okoli 40 milijonov EUR za zbiranje ribolovnih podatkov in povprečno 44 milijonov EUR⁽¹⁴⁾ na leto za satelitske podatke.

Razlogi, ki utemeljujejo subsidiarnost za možnost 2, so najmočnejši za primere, ko dodatno spremljanje poteka zunaj voda držav članic. Vendar pa to ni nujni pogoj. Pomorsko opazovanje ne koristi samo državi, v vodah katere se izvaja.

5.1.6. Sorazmernost

Za obe možnosti bi ukrepi EU pomenili dodano vrednost k temu, kar države članice že počnejo, dodatna sredstva pa bi znašala med 2 in 5 % sredstev, ki jih države članice že porabijo. Ta sredstva bi državam članicam omogočila bolj učinkovito doseganje njihovih ciljev in so zato sorazmerna. Zbrani podatki, ki so neizkoriščeni, pomenijo izgubljeno priložnost.

5.2. Kateri pravni instrument je primeren?

Opredelitev ustreznih vlog za organe mreže bo zahtevala opredelitev obveznih vlog. Priporočila in mnenja torej niso primerna. Ker direktive zahtevajo prenos v nacionalno zakonodajo, bi to pomenilo večjo upravno obremenitev kot pri uredbah. Pripravljalni ukrepi, ki opredeljujejo programe izdatkov ali sodelovanje agencij na evropski ravni, zahtevajo uredbo.

5.3. Kako bi bilo treba to podporo upravljati?

Ohranitev trenutnega stanja po definiciji ne bi imela nobenega vpliva reševanje ugotovljenih problemov.

Javno posvetovanje je razkrilo številne organe, znotraj katerih bi lahko deloval sekretariat, vendar nobenega glavnega kandidata. Razpis bi bil zato najboljši način za določitev najprimernejše rešitve.

6 | SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE

Na podlagi načel, da morajo biti kazalniki količinski in ne smejo nalagati težkega bremena za zbiranje podatkov, se predlaga naslednje.

Kazalniki sredstev

Sredstva, uporabljena za upravljanje mreže, razdeljena med:

- stroške služb Komisije;
- stroške sekretariata;
- sredstva, zagotovljena za združevanje in obdelavo podatkov.

Kazalniki rezultatov

- Število parametrov, pri katerih je na voljo popolna slika o evropskih prizadevanjih na področju opazovanja.

14 Prek GMES in ob predpostavki, da je okoli 40 % namenjenih za opazovanje morij in oceanov (zasebno sporočilo GD ENTER).

- Število parametrov, ki so dani na voljo za prenos podatkov za celotne morske bazene.

Kazalniki učinka

(Za merjenje izboljšanja operativne učinkovitosti)

- Število zasebnih družb, ki snemajo podatke prek mreže EMODnet.
- Število javnih uprav, ki snemajo podatke iz mreže EMODnet.
- Število člankov o znanosti o morju, objavljenih v revijah „*Nature*“ in „*Science*“, ki ju vodijo evropski avtorji.

(Za merjenje povečanja konkurence) povprečno število ponudnikov za pogodbe za naročila storitev s Komisijo, ki zahtevajo podatke o morju.

(Za merjenje zmanjšanja negotovosti) razpon vrednosti za zvišanje morske gladine v 50-letnem obdobju, ki se uporablja pri oceni pomorskih obrambnih strategij Združenega kraljestva in Nizozemske.

Strokovna skupina za pomorsko opazovanje in podatke bo še naprej svetovala Komisiji o učinkovitosti EMODneta in izpostavljala pomanjkljivosti, ki jih je treba obravnavati.

Evropska komisija

Znanje o morju 2020 – Opazovanje in podatki o morju za pametno in trajnostno rast

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije

2010 — 24 str. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-16462-0

doi:10.2771/62791

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

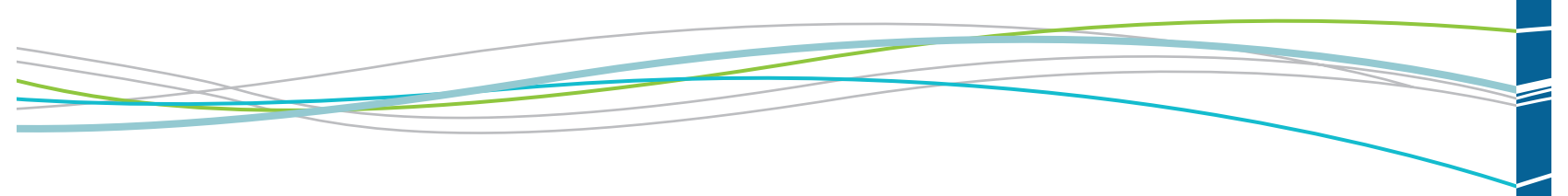
- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na predstavništvih ali delegacijah Evropske unije. Njihovi kontaktni podatki so na voljo na spletni strani <http://ec.europa.eu> ali po faksu +352 2929-42758.

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Plačljive naročnine (na primer na *Uradni list Evropske unije* ali zbirke odločb sodne prakse Sodišča Evropske unije):

- pri prodajnih zastopnikih Urada za publikacije Evropske unije (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm).

Urad za publikacije

ISBN 978-92-79-16462-0

9 789279 164620

